

САНАТОРНО-КУРОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Ю. В. Деркач,

*здобувач кафедри управління охороною суспільного здоров'я,
Національна академія державного управління
при Президенті України*

Стаття присвячена дослідженню санаторно-курортного потенціалу Карпатського регіону.

This article is devoted to the research of Karpatskyi region's sanatorium-resort potential

ВСТУП

На сьогодні несистемність державної політики України щодо розвитку рекреаційної сфери та рекреаційної діяльності стала однією з важливих причин стримування соціально-економічного розвитку об'єктів рекреаційної сфери і, в кінцевому результаті, негативно впливає на зміцнення іміджу України як держави з великим рекреаційним потенціалом.

АКТУАЛЬНІСТЬ

Вирішення сучасних суперечностей суспільного розвитку неможливе без урахування різних регіональних аспектів соціальної політики. Зокрема, ігнорування або недооцінка при її формуванні рекреаційного потенціалу того чи іншого регіону України неминує зумовлює явну чи латентну загрозу ефективному соціально-економічному розвитку об'єктів рекреаційної сфери.

У цьому контексті надзвичайної ваги набуває проблема вироблення адекватної та дієвої соціальної політики як важливого механізму державного регулювання діяльності рекреаційного комплексу України.

Вивченню різних аспектів розвитку рекреаційного комплексу дер-

жави та пошуку шляхів удосконалення механізмів державного регулювання рекреаційної діяльності присвячені праці українських дослідників А.І. Амоші, І.М. Валентюк, П.І. Гаман, В.К. Мамутова, М.І. Мациали, О.Г. Розметової, Д.М. Стеченко, С.Ю. Цьохла, О.С. Шаптала та багатьох інших.

Названими авторами здійснено ґрунтовний аналіз актуальних теоретичних проблем, пов'язаних з державним управлінням рекреаційною сферою, впливом рекреаційно-туристичного продукту на перебіг трансформаційних процесів в українському суспільстві [1].

МЕТА

Метою даного дослідження є аналіз санаторно-курортного потенціалу Карпатського регіону України.

Актуальність дослідження значною мірою зумовлюється й необхідністю виконання Закону України "Про курорти" [3].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Як відомо, нині в Україні функціонує розвинена мережа санаторно-курортних закладів у різних клімато-географічних регіонах. Курортне лікування заслуговує на увагу тим, що передбачає,

на відміну від медикаментозних засобів, комплекс фізичних природних чинників і фізіотерапевтичних процедур. Вони зазвичай не викликають побічних явищ, мобілізують резервні можливості організму, справляють протизапальну, десенсибілізуючу дію, посилюють стійкість організму до несприятливих впливів, сприяють розвитку функціональних можливостей основних систем організму, його захисно-приспосувальних реакцій [5].

На курортах України можна лікувати практично всі захворювання: хвороби системи травлення — переважно на курортах з питними мінеральними водами (Моршин, Миргород, Закарпаття, Трускавець, Рай-Оленівка тощо); захворювання серцево-судинної системи і функціональні розлади нервової системи — здебільшого на кліматичних курортах (Ялта, Феодосія, Алушта, Ворзель, Пуща-Водиця, курорти Карпат, Харківської області тощо); захворювання опорно-рухової і нервової систем — у Бердянську, Саках, Євпаторії, Куяльнику, Слов'янську, Кирилівці, Голій Пристані, Феодосії, Очакові, Любені Великому, Хмільнику, Немирові, Синяку тощо; захворювання сечової системи — на курортах Трускавець, Збруч, Березівські мінеральні води [5, с. 268].

Важливою складовою рекреаційного комплексу України є Карпатський регіон з давніми рекреаційними центрами в Трускавці, Яремчі, Криворівні, Косові, Верховині, Черче, Шешорах. Так, перші курорти на теренах Західної України виникли на мінеральних водах у Шкло (1576 р. - понад 430 років тому — авт.), Трускавці (1827 р.) та в Моршині (1877 р.) [8, 9].

Як свідчать результати досліджень В.І. Мацоли [4] та О.Г. Розметової [8], у Карпатському регіоні контингент відпочиваючих як правило, ширший, ніж в інших рекреаційних центрах України, і охоплює як багатих людей, так і людей із середніми доходами. Основними рекреаційними ресурсами Карпатського регіону є мінеральні лікувальні води та чисте гірське повітря.

Слід наголосити на тому, що в кожній області Карпатського регіону функціонують рекреаційно-туристичні центри, окремі з них мають міжнародне визнання і користуються заслуженою популярністю як в Україні, так і за її межами [8]. Як стверджує О.Г. Розметова, на сьогоднішній день здравниці Закар-

патської, Івано-Франківської та Львівської областей — серед лідерів санаторно-курортного комплексу України [7, с. 84].

Для досягнення оптимального ефекту в лікувально-реабілітаційних комплексах Карпатського регіону, окрім основного природного чинника — конкретного курорту, широко застосовують дієтотерапію, апаратну фізіотерапію, масаж, лікувальну гімнастику, теренкур, фітотерапію. Як стверджують науковці медичних вузів Галичини, курс санаторно-курортної реабілітації сприяє скороченню періоду відновлення порушених функцій, запобігає хронізації патологічного процесу, значною мірою ліквідує залишкові явища перенесених захворювань.

Виходячи з того, що предметом дослідження даної статті є санаторно-курортний потенціал Карпатського регіону, автор вважає за доцільне розкрити сутність поняття "санаторно-курортний потенціал".

Скориставшись підходом І.М. Попової [6] до тлумачення сутності поняття "потенціал державної етнополітики України", пропонуємо розуміти санаторно-курортний потенціал як ресурс можливостей, сил та засобів системи управління рекреаційним комплексом, що можуть бути мобілізовані та задіяні для реалізації відповідних завдань і досягнення тієї чи іншої мети державної політики щодо рекреаційної діяльності.

Основними структурними компонентами санаторно-курортного потенціалу є такі: нормативно-правова база, державні інституції, органи місцевого самоврядування та громадські організації, кадрові та фінансові ресурси, інформаційна політика, контроль за виконанням рішень.

Найважливішими факторами впливу на ефективність державного управління об'єктами рекреаційної сфери, на думку автора, будуть наступні: рівень соціально-економічного розвитку держави взагалі та регіону, зокрема; екологічний стан території, де розміщений і функціонує конкретний рекреаційний об'єкт, показники здоров'я населення; різноманітність та якість медичних послуг і тип рекреаційного об'єкта.

Автор поділяє думку П.І. Гамана про те, що впровадження в діяльність санаторно-курортних закладів нових медичних послуг, особливо з використанням сучасних технологій, дозволяє прогнозувати зміну ролі даної галузі в українському суспільстві у XXI

столітті. Адже пацієнти сьогодні звертаються за відповідними послугами до лікувально-профілактичних закладів не тільки за необхідністю, але й за бажанням. За прогнозами дослідників, з часом суттєво зросте роль косметології, естетичної стоматології, імплантології, що незабаром набуде характеру звичайної лікарської маніпуляції. З другого боку, використання нового обладнання і високі технології зобов'язує керівників санаторно-курортних закладів ретельно інформувати пацієнтів про те, які нові види допомоги може надати їм той чи інший лікувально-профілактичний заклад і як це буде впливати на загальний стан їх здоров'я [2].

ВИСНОВКИ

1. На основі системного аналізу літературних джерел українських авторів встановлено, що нині в Україні функціонує розвинена мережа санаторно-курортних закладів у різних клімато-географічних регіонах. На курортах України можна лікувати практично всі захворювання.

2. Доведено, що важливою складовою рекреаційного комплексу України є Карпатський регіон з рекреаційними центрами в Трускавці, Яремчі, Криворівні, Косові, Верховині, Шешорах.

3. Обґрунтовано, що в Карпатському регіоні контингент відпочиваючих ширший, ніж в інших рекреаційних центрах України і охоплює як багатих людей, так і людей із середніми доходами. Основними рекреаційними ресурсами Карпатського регіону є мінеральні лікувальні води та чисте гірське повітря.

4. Виявлено, що в кожній області Карпатського регіону функціонують рекреаційно-туристичні центри, окремим з них мають міжнародне визнання і користуються заслуженою популярністю як в Україні, так і за її межами. На сьогоднішній день здоровниці Закарпатської, Івано-Франківської та Львівської областей — серед лідерів санаторно-курортного комплексу України.

5. Розкрито сутність поняття "санаторно-курортний потенціал" як ресурс можливостей, сил та засобів системи управління рекреаційним комплексом, що можуть бути мобілізовані та задіяні для реалізації відповідних завдань і досягнення тієї чи іншої мети державної політики щодо рекреаційної діяльності.

Основними структурними компонентами санаторно-курортного потенціалу є такі: нормативно-пра-

вова база, державні інституції, органи місцевого самоврядування та громадські організації, кадрові та фінансові ресурси, інформаційна політика, контроль за виконанням рішень.

Встановлено, що найважливішими факторами впливу на ефективність державного управління об'єктами рекреаційної сфери будуть наступні: рівень соціально-економічного розвитку держави взагалі та регіону, зокрема; екологічний стан території, де розміщений і функціонує конкретний рекреаційний об'єкт, показники здоров'я населення; різноманітність та якість медичних послуг і тип рекреаційного об'єкта, а також участь громадських організацій у прийнятті важливих управлінських рішень.

Література:

1. Гаман П.І. Державне управління рекреаційною сферою Карпатського регіону: вступ до проблеми // Економіка та держава, 2007. — № 10. — С.83—85.
2. Гаман П.І. Менеджмент — як теорія і практика для керівника санаторно-курортного закладу // Економіка та держава, 2007. — № 9. — С. 56—59.
3. Закон України "Про курорти" // Відомості Верховної Ради, 2000. — № 50.
4. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / Ін-т регіон. досліджень НАН України. — Л.: 1997. — 259 с.
5. Панорама охорони здоров'я населення України / А.В.Підаєв, О.Ф.Возіанов, В.Ф. Москаленко, В.М.Пономаренко та ін. — К.: Здоров'я, 2003. — 396 с.
6. Попова І.М. Механізми реалізації державної етнонаціональної політики щодо національних меншин України: регіональний аспект: Автореф. канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. — К., 2007. — 20 с.
7. Розметова О.Г. Важелі прямого державного впливу на розвиток курортно-оздоровчої та туристичної сфер // Економіка та держава, 2008. — № 1. — С. 83—85.
8. Розметова О.Г. Теоретичні засади державного регулювання розвитку рекреаційно-оздоровчотуристичного комплексу // Держава та регіони, 2007. — № 4. — С. 183—188.
9. Цьохла С.Ю. Сутність соціально орієнтованої рекреаційної діяльності й проблеми її розвитку // Економіка та держава, 2008. — № 1. — С. 21—23.